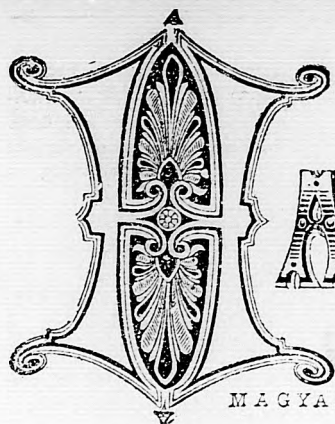

Budapest, 1882. Julius 30.

28. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: vácz-utca 24. sz.

Kiadó hivatal: vácz-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr.

Bayreuth.

A zenészvilág szeme most azon városra van fordulva, melynek nevét címül irtuk. Odatódul a nép Németországból, mintegy jóslatot hallani Wagner-Pythiától, ki hat év előtt nyilatkozott először Delfijében. A jósdá nyitva áll, még mindig ezernyi hívő van, ki e mesterbe föltétlenebb bizalmat helyez, mint annak idejében a Megváltóba tanítványai. A többi ország műértői nem azért mennek ki, hogy bálványozzák a mestert, hanem, hogy tanuljanak tőle és érezzék a zene közvetlen hatását.

Bayreuth jelentősége a XIX. században félre nem ismerhető fontossággal bír. Nem amiatt, mert tán ez a jövő zenéjének elismerése volna, s azon egyhangú vélemény nyilvánulna e körülményben, hogy Wagnernek igaza van. E kérdés másdrangú. A fődolog az, hogy a zenének még mindig meg van az az óriási hatása, hogy Amphionként egy ember várost építhet lantjával és a köveket is megindítja.

A német birodalom újjászületésének diadalmi mámorában kezdődött a Wagner-láz is, a nagy német nemzet lelkesült és prófétája gyanánt üdvözölte a zenész-költőt, ki a »Niebelung-sorozat«-tal a régi német hősdicsőség magasztalását ígerte neki. Azóta a politikai láz meglehetősen alább hagyott, a lelkesülés, mely még a legjózanabbakat is magával ragadta a nagyzás örvényébe, jóval alább lohadt s a bayreuthi ünnepélyek most is oly fényben ragyognak, mint akkor, midőn az áramlat épen a dagály tetőpontján állott.

Mit jelenthet ez mást, mint azt, hogy teljesen eltekintve minden mellékkörülménytől, magának a zenének és költészetnek meg van az a varázsa, mely hatását soha nem téveszti el.

Pedig hisz a »Parsifal« monda, melynek földolgozásában sem nyilvánul nemzeti elem, teljességgel nem tarthat igényt a németiségre, mert ahhoz az angol szászok ép annyi jogot formálhatnak, mint a frankok s mindkettő hamarább, mint a jelenlegi német. Nem is mondhatni, hogy zenéje talán speciális német lenne, azaz olyan, melyet minden német magáénak ismerne el; a ritmusnak oly haladása, mely valamely zenét magyarrá, franciává, olaszszá bélyegez, nem érezhető benne, ez tisztán Wagner-zene, mely ugyan most uralja Németországot, de mégsem par excellence a német nemzet zenei géniuszának kinyilatkoztatása.

Vádolják a jelen kort azzal, hogy materializmusa a vallással együtt minden eszményinek és szépek kiirtására, megsemmisítésére törekszik. S ime ez a század (mely egy népszerű szólam szerint »szinte belefulladás anyagiságába«) emelt új templomot a Wagner-zenének, gyűl össze időközönként, hogy meghallgatva egyetlen ember zenei »kijelentéseit«, páratlan kegyelettel figyelve a keresztyén zene mithoszainak nyilvánulására. »Parsifal« a keresztyénség és a katolikus miszticizmus dicsőítése zenében, az egész Grál-mondakör a Jézus vérenek, mint csodatevő szentségnek imádása s a tiszta erényes életre törekvés körül forog. Az anyagi kor tehát önmagát tagadja meg, midőn »Parsifal«-t hallgatni Bayreuthba csoportosul s ez önmegtagadásra tisztán a művészetek iránti szenvedélye birta.

Kell-e ennél nagyobb vigasztalás azoknak, kik a szépművészetekért kétségbe esnek a század uralkodó eszméinek nagyobb elterjedésekor. Ime az anyagi század ép úgy tiszteli a művészetet, a szépet, mint a régi helenek, kiknél egy tragikust megkoszorúzni az egész ország adott találkozózt az olympiai játékokon!!

Az ujjászervezett intézetek.

I.

A zeneakadémia új alapszabályai.

Az országos zeneakadémia ujjászervezésére vonatkozó alapszabályokat az alábbiakban közölte a hivatalos lap. A főbb pontok így hangzanak: Az országos magyar kir. zeneakadémia a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium főhatósága alatt álló állami tanintézet, melynek feladata alapos oktatásban és kiképzésben részesíteni oly növendékeket, akik komoly zenészeti tanulmányoknak szentelik magukat, és e mellett a 6. §-ban körülírt feltételeknek is megfelelni képesek.

Az országos zeneakadémia három fő- és több mellék-tanszakot fog-

lal magában. Főtanfolyamok: a) Zeneszerzés, ugymint: az összhangzattan általános ismétlése, az ellenpontozat (contra-punct) fuga, alaktan és hangszereléstan, mely tantárgyak, tekintettel a magyar zene sajátosságaira is — négy évi tanfolyamban taníttatnak. b) Magánének (egyházi és világi) u. m. a hangvétél, hangkiegyenlítés, stb. dal és versenyének, három évi tanfolyamban. (a tanterv vázlatára szerint). c) Zongora és orgona. Az első, a zongorajáték gyakorlati ügyességében s a felsőbb fokú előadás művészetében való kiképzésére négy évi; az utóbbi az egyházi s a hangverseny-orgonajáték elsajátítása végett, a hangszer szerkezetének ismertetésével együtt három évi tanfolyam alatt taníttatik.

Melléktanszakok. a) Zeneelmélet (összhangzattan és ellenpontozat vázlatára) két évi; b) Zongora (középszerű ügyességi fokig) két évi; c) Egyházi s világi karének, három évi; d) Zenetörténet, két évi; e) Aesthetika, egy évi; és f) Magyar nyelv és prosodia egy évi tanfolyamban. g) Olasz nyelv. Minden rendes növendék tartozik valamely főtanfolyamot választani. Kötelező melléktanszakok: a) Zongora azokra nézve, akik főtanfolyamul a zeneszerzést vagy magánéneket; b) Zeneelmélet azokra nézve, akik főtanfolyamul a zongorát, orgonát vagy magánéneket választják; c) Zenetörténet azokra nézve, akik a zeneszerzési főtanfolyam III. és IV. osztályába járnak; a zenetörténet vázlatára a magánének II-ik osztályában; d) Magyar nyelv és prosodia azokra nézve, akik főtanfolyamul a zeneszerzést vagy magánéneket választják; e) Olasz nyelv azokra nézve, kik a magánénektanszak növendékei. A karének legalább egy évi tanfolyamában az intézet összes növendékei részt venni tartoznak. Felmentést csak rendkívüli esetekben adhat az igazgató, a tanári értekezlet meghallgatása után.

Az akadémia hivatalos és tannyelve a magyar. Kitűnő zene művészek és zenetudósok a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a magyar nyelvben való előadástól időlegesen felmenthetők.*) A vallás és közoktatási minisztert felügyeleti jogának gyakorlásában az igazgatótanács támogatja, melynek hatáskörét külön miniszteri utasítás szabja meg. Az intézet előjáróságát az elnök, alelnök s az igazgató képezik. Az elnököt a király, az alelnököt, igazgatót titkárt és tanárokat a vallás- és közokt. minister nevezi ki és menti fel.

Az orsz. zeneakadémia növendékei lehetnek, nem és származásra (honosságra) való különbség nélkül, még pedig ifjak: éltük 15-ik, nők: 16-ik évöknek betöltése után, amennyiben az általános műveltség azon fokát elérték, mely az előszabott tananyag felfogásához megkívánatik és határozott zenészeti hajlammal bírnak. Azon tanosztályokban, hol a tanítványok száma meghatározott, első sorban a honfiak veendőik föl, s csak az ezek által el nem foglalt helyekre vétethetnek fel külföldiek is. A tanév szeptember 1-től a következő év június havának végeig tart. A ki az intézet növendékei sorába felvételt kíván, tartozik magát az elnök (alelnök) vagy igazgató és a szaktanárok előtt, az eleve közhírré tett időben megtartandó felvételi vizsgálatnak alávetni.

A tanév végén az említett vizsgáló bizottság és a vallás és közokt. miniszter egy kiküldöttel előtt zárvizsgálatok tartatnak, melyek eredmé-

*) E szerint Kőszler úr magyarul lesz kénytelen tanítani, dacára annak, hogy magyarul nem tud.

nyéhez képest a növendékek az évkönyvben osztályozást, vagy ha valamely tanszak egész folyamát megszakítás nélkül befejezték: végbizonyítványt; végül ez utóbbiak, ha kitünő sikerrel végezték tanulmányaikat, oklevelet nyernek. Sem a felvételi, sem a zárvizsgálatok nem nyilvánosak. Oly jelentkezők, kik az orsz. színészeti tanoda operai osztályába kívánnak felvétetni, a magánének tanszak II. osztályának tantárgyaiból vizsgára bocsáttatnak, s a mennyiben azt sikerrel teszik le, részökre bizonyítvány állíttatik ki. Ezen vizsgáért tanszakonként 2 frt díj fizetendő, mely a vizsgáló tanárok javára esik.

A tanév folyamában néhány zeneelőadás (házi hangverseny) tartatik, melyben az intézet jelesebb növendékei, hívott közönség előtt közreműködnek. Ezenfölül a zeneakadémia a téli idény folyamában egy, a körülményekhez képest két nyilvános hangversenyt is rendez mérsékelt belépti díjak mellett, melyeknek jövedelme az akadémiához nem tartozott meghívott művészek tiszteletdíjainak fedezésére, a fenmaradó rész pedig egy tartalékalapra fordíttatik; ez utóbbinak célja az időnkint rendezendő nagyobb szabású zeneelőadások esetleges költség-hiányait pótolni. A tanév végén zenekari előadások tartandók. Mindezen előadások számát, idejét, a résztvevők névsorát és a műsorozatot a tanári értekezlet szavazat-többséggel határozza meg. Az országos zeneakadémia jeles növendékei ösztöndíjakban, szegényebb sorsúak pénzsegélyekben részesíthetők. Az ösztöndíjak és segélypénzek csak egy évre adományoztatnak; kiváló tehetségű és ernyedetlen szorgalmú növendékek azokban több ízben is részesülhetnek.

II.

Az orsz. színészeti iskola új szervezete.

A hivatalos lap e hó 26-iki száma kezdé közölni az orsz. színészeti iskolának megerősített új alapszabályait s szolgálati rendszerét. Közöljük belőle a következőket: A drámai tanfolyam 4 évig, az operai 2 évig tart. A drámai szakosztály tárgyai a 4 éves tanfolyamban következők: Magyar nyelv és irálytan. Költészet. Aesthetika Világtörténelem alapvonalai, különös tekintettel a színművészetre. Színészet elmélete. Tapasztalati lélektan. Mythológia. Jellemábrázolás. Kiejtési és szavazati gyakorlatok. Arc- és tagjáték. Jelmeztani magyarázatok Dramaturgia. A hazai és külföldi dráma-irodalom története és drámai elemzése. Szerepek magyarázata és gyakorlata. Színművek és szerepek betanulása. Francia nyelv. Tánc, vívás és tornázás. Az operai szakosztály tantárgyai a 2 éves tanfolyamban a következők: Mythologia. Színészet elmélete. Operai színpadi előadás gyakorlata. Operai szerepek betanulása. Tánc, vívás, tornázás. A színészeti iskola összes növendékei önképzés céljából, felváltva a nemzeti színház, illetőleg a dalműszínház és a népszínház előadásaira ingyen belépti jegyet kapnak.

Felvételi feltételek mindkét tanszagnál: 1. Színpadias csinos alak. 2. Tiszta kiejtésű, csengő hang. 3. Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt), legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, a mi hiteles okirattal igazolandó. 4. Annyi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni. 5. A szülő vagy gyám bele-

egyezése, a mi, ha a szülő vagy gyám nincs jelen, hiteles okiratokkal igazolandó. 6. A növendékek csupán valóságos és törvényes neveiken irhatják be magukat. 7. Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai, vagy hatósági, vagy ismert egyének által kiállított bizonyítvánnyal multhatatlanul igazolandó. 8. A felvétel nem végleges; 3 havi próba-idő és újabb vizsga után a tehetségtelen vagy hanyag növendék elbocsátatik. Ha a felvett növendék tehetséget, szorgalmat, haladást nem tanusít, bármely évben időközben is elbocsátható. 9. Minden felvett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvényt aláírni.

„Parsifal“ előadásai.

A nagy Wagner-zenedráma előadásai előkészületei e hó 19-e óta folytak Bayreuthban. A lapunkban már eddig közöltekhöz a következőket tehetjük:

E hó 19-én kezdték meg a „Parsifal“ harmadik felvonásából a próbákat. A művészek önmegadással veték magukat alá a nagy föladatnak, fölbátorítá őket az is, hogy Wagner sokkal előzékenyebb hozzájuk, mint 1876-ban. E bánásmódnak nagy része lesz a sikerben. Az első felvonásban a vándorló díszleteket kísérő zenét Wagnernek meg kellett toldania, mert a gépek nem működnek elég gyorsan. Nagy hatást vártak a színpad kupolájából lehangzó gyermekhangoknak, melyek e szavaknak végeztével szóltak meg: „megváltás a megváltónak.“ E célra 50 gyermeket „nyertek meg“ Bayreuthból, kik már jó ideje gyakorolták be magukat kis szerepökbe.

A város physiognomiája keveset változott. Az ünnepélynek a vendéglősök örülnek legjobban, kik sok zene-enthusiastát vártak Bayreuthba. Bayreuth annyiban haladt 1876-hoz képest, hogy van 52 bérkocsija és több omnibusza, a vendégeknek tehát nem kell a nagy forróságban gyalog menni a meglehető messze fekvő színházig. A városi táviróhivatal azt az előzékenységet nyújtja a hírlaptudósítóknak, hogy éjjel is nyitva áll, a vasutak pedig úgy rendezték be a menetrendet, hogy Berlinből, Lipéséből, Münchenből és Frankfurtból 2-3 nap alatt Bayreuthba lehet menni, az előadáson jelen lehet lenni, s ismét hazatérni.

Az első előadásra a szerző levélben hívta meg a bajor királyt, s e levélben kijelenti, hogy „Parsifal“ utolsó műve. A „Parsifal“ előadásának költségeit tudvalevőleg a bajor király viseli, így csupán az énekeseknek 60,000 márkát fizet. De még a király által rendelkezésre bocsátott összeg sem elég s az előadást rendező müncheni udvari színháznak még 84,000 márkára van szüksége. Fogalmunk lehet a költségek óriási voltáról, hogy az operában 300 személy működik közre s a zenekart 70 főről 110 főre szaporították. Materna asszony 6000, Searia úr 6300 márkát kapnak egy estére. Őt amerikai hírlaptudósító már megérkezett Bayreuthba. Megjegyezzük, hogy „Parsifal“ partitúrájának és zongora kivonatának kiadási jogát a mainzi Schott-cég 190,000 márkáért megvette Wagnertől.

*

A z e l ő a d á s.

E hó 26-án délután fél 3 órakor kezdődött meg a közönség felvonulása az „ünnepi játék halmá“-ra, óriás kocsira szállítá az érdekelteket, köztük Liszt Ferencet, Zichy és Apponyi grófokkal, a művészvilágból és írók közül meg Saint-Saënt, Lindau Pált, Seidlt (a magyar születésű karnagyot), Lassen, Sueher karnagyokat, Loe weimari intendánst, Hanslick, Speidel stb. zenekritikusokat. Londonból, Lipéséből, Berlinből, Hamburgból s általában a német városokból tömérdek művész, író, zenekedvelő és egyéb közönség csoportosult össze, mind a délután 4 órakor

kezdődő első előadásra sietvén. A vendégeknek a „Bayreuthi Lapok“ egy száma ingyen adatott a csarnok előtt, abban Wagnernek egy levele olvasható a pártfogói egyesület további fönntartása érdekében.

A főuri világból, mely túlságosan nagy számmal nem volt képviselve, a mecklenburgi nagyherceg, a weimari örökös nagyherceg és az edinbourghi hercegnő, Poursalés, O'Sullivan, Bismarck Vilmos grófok, Schleinitz, Usedom és Hatzfeld grófnők jelentek meg. A színház fulladásig telt meg ezernyi emberrel.

A legfeszültebb kíváncsisággal várta mindenki a történetűket Wagner előzetesen páholyában megjelenvén, kérte a közönséget, hogy a szereplők kihívása által ne rontsa el az illuziót. A tudósítások azonban nagyrészt megegyeznek abban, hogy az első felvonás igen kedvező benyomását Wagner maga elég alaposan elrontotta, a várakozásnak nem felelvén meg, a mesés díszletek és ragyogó jelmezek által keltett illuzió dacára.

Harsonák jelenték az épület előtt az előadás kezdetét, „Parsifal“ motivumokat fujva. Az első felvonás két órahosszant tartott. Ennek zenéje, leszámítva némi hosszadalmasságot, határozottan megragadó és szép, mindenütt a helyzethez illő. A vándordíszletek különösen kitűnően működtek balról-jobbra haladva, az erdő, melyben Gurnemanz megtalálja Parsifalt, eltűnik, egy kapun lépnek be ők, s a díszletek azontúl süllyedni kezdenek, ők pedig fölfelé haladni látszanak. A fölfelé haladó folyosók végre nagy csillag kupolás teremben végződnek, melyen kékes fény árad be és harangjáték hallatszik. E díszlet valódi mestermű.

A művészek e felvonásban rendkívül hatásosan működtek: Scaria mint Gurnemanz, Materna asszony mint Kundry, Reichmann (Amfortas) kitűnőek voltak. A fogadtatás lelkesültebb is lehetett volna. A második felvonásban Klingsor tündérekertje rendkívüli varázst gyakorolt, zenéje sok szépséggel bír, különösen hangszerelésben, a csábjelenet azonban rítkó színekkel van festve. — E felvonás kedvezőleg fogadtattott. — Végre a III-ik rendkívül hosszadalmas, nagyon misztikus zene, melyen mindenestre rövidíteni kell; a kifáradt közönség így is csak 11 órakor szabadult meg, 7 órahosszant tartó alapos élvezet után.

Az írók és művészek aldunai kirándulása.

Az egyheti kirándulásból e hó 25-én tértek vissza az írók- és művészek társaságának tagjai. Útközben mi mindent láttak, s mi minden mentek keresztül, azt bőven elősorolni e helyen nem lehet. Megelégszünk azzal, hogy a kiemelkedőbb mozzanatokot konstatáljuk annak folytatásául, mit legutóbbi számunkban mondottunk el.

Ujvidékről Zimonyba s onnan Belgrádba rándultak át. A szerb fővárosban Mraovics archimandrita s a konzulatus egyik hivatalnoka üdvözlé a társaságot, melyet aztán a hivatalos kormánylap szerkesztőjének elnökléte alatti bizottság kalauzolt a városban, legtöbbnyire írók és művészek, s a király hadsegéde.

E hó 20-án Orsovára érkeztek, hol a megye részéről Patyanszky alispán és mások üdvözölték a társaságot, mely onnan Turn-Szeverinbe rándult át. Még Orsovára eléjük jött Turn-Szeverin város két képviselője, bemutatván magát, a társaság rendelkezésére bocsátja szolgálatait, hasonlókép a bukaresti magyar gyarmat küldöttsége is.

Turn-Szeverinen a fogadtatás nagyszerű volt. Orsováról Neumann Antal és Hatzek százados — mindketten Turnból kísérték a társaságot. A prigradi sziklapadok közelében levő zuhatagok szépségei majdnem tel-

jesen elveszték érdeküket a történendő dolgok iránti várakozásban. A Vaskapu át volt lépve s láthatók lettek Turn-Szeverin tornyai. — A hajóállomás pompásan fel volt díszítve magyar lobogókkal. — Moscuna prefektus feltűnő alak, melegen üdvözölte a társaságot, a román akadémia részéről pedig dr. Felix és Lahovary, valamennyi francia nyelven. A barátságos fogadtatást Pulszky köszönte meg. A magyar gyarmat nevében, mely a lakosoknak több mint harmadrészét teszi, Baumgarten Adolf beszélt. Készentartott kocsikon a Stao mellett fekvő szép népkertbe mentek, hol a város a fák árnyában díszbankettet rendezett. A banket alkalmával a kitűnő köszöntők sorát Oreviceanu alpolgármester nyitotta meg, ki német nyelven szívélyesen üdvözölte a vendégeket. Pulszky francia nyelven az ország királyát és királynéját köszönté fel. Moscuna prefektus francia nyelven a magyar királyra és királynéra, dr. Felix franciául a legjobb barátságokra s Magyarországra haladására emelék poharukat. Ezután Erödy francia nyelven a román nemzetre emelte poharát; Sonnenfeld francia nyelven a vitéz román hadseregre; Tintorescu franciául nagy lelkesültséggel szólott Romániának uniója mellett Ausztria-Magyarországgal. Kívu őrnagy, francia nyelven, a nemes, vitéz magyar bajtársakra, a magyar hadseregre és hadúrira a szeretett királyra köszöntött poharat. Szólott aztán még Bartók Stefanescu, Konstantinescu, Székely s mások, a bankett után a társaság megtekintette a várost s nevezetességeit.

A da - K a l e h r a a kiránduló társaság aznap esti 7 órakor érkezett meg. A lakosság nevében Spire, orsovai török konzul, a helyörség nevében pedig Bibus vezénylő százados üdvözlé a társaságot, mire Urváry válaszolt; míg Erödy Béla török nyelven tolmácsolta a társaság örömét, hogy útközben törökökkel is volt alkalmuk megismerkedetni. A társaság hölgytagjai a hárembe is bebocsáttattak.

A kirándulók este Orsován ismét nagyszerű fogadtatásban részesültek. Este bál volt.

A Herkulesfürdőben, hova másnap (21-én) érkeztek meg, Prepeliczay fürdőorvos üdvözlé a társaságot, valamint a Romániából ezzel jövő idegen vendégeket, köztük Rakovicza és Calinescu tábornokokat, továbbá Voinescu és Lahovary urakat Bukarestből, Quintescu urat Crajovából, Dragvesco, Alessandrescu, Basnea és Bobosicanu urakat Turn-Szeverinből. Az orsovai vendégek, köztük Boletznyi plébános, kinek pancsovai üdvözlő beszéde oly kellemes benyomást tett, valamint több hölgy, a legrokonszenvesebb ovációk középpontját képezték. Délután négy órakor bankett volt. — Este zsufolt teremben érdekes hangversenyt rendeztek, melyben Felekyné, Maleckyné, Saxlehner Emma Ödry, Malecky, Siposs, Krisztinkovics, Szabados és Petykó működtek közre, sok tapsot aratva. A hangverseny után fényes bál volt.

Julius 22-én Karansebesen az írók és művészek kiránduló társaságát a dalárda énekkel fogadta, Kűchler Sebő pedig a lakosság nevében üdvözölte. Bartolomeu román, Dascal pedig német nyelven fogadták az érkezőket s biztosíták a vendégeket, hogy ha nem is birják a magyar nyelvet, hazafiság tekintetében bizonyára senki sem mulja őket fölül. — A társaság nevében Urváry Lajos üdvözlé a várost, mely után a vendégszerető lakosság reggelivel kedveskedett a társaságnak, a hölgyeknek pedig ko-

szorúkat ajánlottak fel. Dacára a rövid — alig húsz percnyi — tartózkodásnak, a reggeli alkalmával felköszöntések sem hiányoztak.

Lugost, Temesvárt érintvén, a társaság 23-án Szegedre érkezett, melynek egy egész napot szentelt. Természetesen a lehető legszívélyesebben fogadták; este a színházban nagy hangverseny volt, mely a következő műsor mellett folyt le:

1. Egyveleg »Hunyady László« dalműből, négykézre Sipos és Szabados urak által kitűnő sikerrel előadva. Ezen előadás befejeztével egy koszorú adatott e felirással: »Az írók és művész knek. A szegedi dalárda 1882. jul. 3.« 2. Bartók Lajos előadta ez alkalomra írt »Argonauták«-nak cimezett költeményét. 3. Solymossy Elek tetszést közt énekelte el a »Kornevilli harangok«-ból az ismeretes keringőt. 4. Petykó Imre egy magyar ábrándot játszott hegedűn élénk tetszés mellett. 5. Felekyné Szász Károlynak »Három szó« című költeményét adta elő nagy hatással, hogy a közönség egy részét könyekre fakasztotta. 6. Ódry a Tannhäuser dalműből énekelt egy áriát, a töle már megszokott bravourral. 7. Saxlehner Emma asszony magyar népdalokat énekelt, felvillanyozva a különben is jó hangulatban levő közönséget. 8. Gyenes elszavalta Szabados János Szeged városi tanácsnoknak »A Tisza« című igen sikerült költeményét. Szerzőt és előadót egyiránt megtapsolták. 9. A műsort Malecky úr egy lengyel dal és »Bánkban« dalműből a bordal eléneklésével fejezte be. A közreműködő művészek mindannyian virágbokrétaikkal tüntettek ki. A közönség a színházat a legjobb hangulatban hagyta el és a Hungáriába vonult, hol terített asztal várt a vendégekre.

Julius 24-én érkeztek m g Kecskemétre, hol szintén hangversenyeket adtak, melyben Felekyné Miklósné, Malecky Vilmosné és Saxlehner Emma asszonyok pompás koszorúkat kaptak. Dél előtt az egész társaság megnézte a várost, majd a műkertbe mentek, hol villásreggeli s utána táncmulatság volt. A háromszáz terítékű lakomán Lesták Péter polgármester üdvözölte a vendégeket, kiknek nevében Felekyné Miklós viszont a polgármestert élteté, dr. Erődy Béla pedig a haza összes hölgyeiért üritett poharat. A kirándulók Nagy-Körösön is megálltak, a hol Adám László polgármester meleg szavakkal üdvözölte őket. Urvári Lajos mondott köszönetet a szíves fogadtatásért. A református gimnázium előtt Adám Gerson fogadta az érkezőket lelkes beszéddel. A társaság fölkereste a temetőben Szász Károly első nejének Idunának sírját, melyre Felekyné asszony szép koszorút helyezett. Visszatérve, a »Cifra kert«-ben gazdagon terített asztal várta a vendégeket, hol toasztok és tánc képezte a programmot. A legközelebbi vonattal aztán a kirándulók Ceglédre mentek, hol többen le szálltak s végre Budapestre érkeztek. A nyolc napi utat Szerbián, Románián s a haza nagy részén át semmi kellemetlenség nem zavarta meg. A vendégek mindenütt lelkesedéssel s az irodalom és művészet iránti tisztelettel találkoztak. A kik részt vettek e kirándulásban, kellemesen emlékezhetnek rá vissza.

T Á R C A.

Feleségem művész.

(Zenei tragikomédia)

Mátyás barátunk öt év óta házas. Két gyönyörű, szőke gyermeket ringat olykor térdein, egyik kedvesebb kis angyal mint a másik, atyjuk szemévelága mindkettő. Mátyás úgy eljátszik velük, mintha saját maga is gyermek volna s e közben mindent felejt. Pedig nem volna nagy szüksége a feledésre, mert hisz vagyonos és általában irigyelt ember is, egészséges, erőteljes, körülbelül harmincöt éves férfiú, ki azt cselekedheti, ami neki tetszik, szabad ura tetteinek, egyszóval a legboldogabb ember lenne, ha a felesége nem volna — művész.

Mikor még fiatal agglegény volt, sejtelemmel sem birt arról, mit tesz az — zongoraművésznőt venni el. Sőt ellenkezőleg, igen csinosnak találta, hogy Bertha oly szépen zongorázik, és szép énekhangját teljes elragadtatással sorolta egyéb bájai között első helyre. Igaz ugyan, hogy ő neki teljesen mindegy lett volna, ha Berthát akár nyávogni hallja is, vágya ilyenkor csak az volt, hogy átölelhesse és kedves orcáját homlokától kezdve egész a kis gödröcskéig összecsókolhassa. De azért meglehetősen büszkeséget érzett mindig, mikor hallotta egy s más ismerőse által Bertha zongorajátékát dicséretetni, vagy olvashatta a helyi »társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi hetilap« hasábjain, hogy Vércsey Bertha kis asszony, »megyénk és városunk csalogánya tegnap ismét elbájolt bennünket t ü n e m é n y s z e r ü hangjával és k o l o r a t u r g a z d a g é n e k é - »vel,« — stb. Eltagadhatlanul bizonyos büszkeség fogta el Mátyásunkat, midőn menyasszonyával karonfogva haladt végig a sétányon és hallá, miként susogják utánuk az elmenők:

— Nézzétek, ez Vércsey Bertha! Ez meg a vőlegénye.

A helyzet azóta lényegesen megváltozott. Öt éve, hogy letűntek a mézes hetek, a művész-menyasszonyból művészi feleség lön és lön azzal rémitő gyötrelme Vércsey Bertha Mátyás úrnak, a művész férjének.

Mátyás úr a mézes hetek után csakhamar tudatára kezdett jutni annak, mit tesz az, művész férjének lenni. Hisz ő úgy képzelte, hogy édes otthonukban, szép alkonyatkor, midőn ő cigarttevezve végigheveredik a pamlagon, felesége a zongora mellett néhány népdalt, vagy azon ösmert dalt éneklí, hogy »ha a fecske útra kél, meg a »képeddel alszom el«-t, a zongorázásból pedig néhány csinos opera-potpourrival beéri. Azonban Bertha nem tartozott azon zongorázók közé, kik a »Szűz imájá«-n és a »Donauvalcer«-en túl nem jutottak. Ő testestől lelkestől k l a s s z i k a i zenész volt: Beethoven szonátái voltak az ő bibliája, s ha énekelni kezdett saját ínye szerint, szegény Mátyásunkat a hideg kezdette lelñi. Még Mozartot olykor elővette, hanem a rendes mindig a »Teremtés« és különösen Bach Sebestyén »Mátyás passió«-ja vala, dacára annak, hogy az utóbbi zenemű egyik előadásán Bertha úrhölgy ép oly jelesnek mutatkozott az ásitásban, mint a klasszikus mester a fűgák szerzésében.

Az igazság okáért meg kell jegyeznünk, hogy Mátyás barátunknak

volt némi érzeke a szép iránt, s bizonyára ha Lisztől hallja előadatni a cis-moll szonátát, ez elragadja őt, nem azért mert Liszt játszta, de mert a zongorakirály úgy játsza azt, hogy e bűvös szerzemény varázsa átömlik a hallgató lelkébe és megigézi azt. Bertha azonban, »a művésznő« csak úgy játszotta, ahogy egyszer tanárától hallotta, neki nagyok voltak a klasszikus szerzemények, mert a tanára tanította neki azt, hogy Beethoven lángész s a régi remekírók minden darabja drágaság. Ha rokka lett volna ott a zongora helyén, ép oly szenttelenül font volna azon, mint ahogy zongorázott. Lejátszá a hangjegyet, a megfelelő kedélyállapot nélkül, pontosan, szabatosan, hidegen. Igen természetes, hogy így aztán e gépi játék és ének szőnyen unalmassá, s Mátyás kiváló gyűlöletének tárgyává tette szegény Beethovent.

Nem is akarok szólni a háztartás végleges elhanyagolásáról. A cselédek végeztek mindent, semmi se ment rendén, Bertha nem ért rá utána nézni. Az istenért! csak egy művésznőt nem lehet ilyen dologgal terhelni; Mátyásunknak otthona igen kevésbé felelt meg a remélt földi édennek.

Mátyás megnősülése után, neje kedvéért, azonnal a fővárosba költözött. Itt természetesen gyakorta jártak színházba s ez Mátyás számára nagy élvezet volt, ha — a felesége nem volt vele. A hangversenyeken, Mátyás szerencséjére még csinos mazurkákat, polonaiseket és egyéb könnyed stílusú zeneműveket is játszottak, s az operában nemcsak Gluck és Wagner járta, hanem Verdi, Gounod, Auber, Rossini, Meyerbeer is. Azonban, amidőn Mátyás egy-egy dallamra figyelt, s abban gyönyörködni kezdett, egyszerre csak közbeszólt Bertha:

— Ez egy félhanggal megint mélyebben volt. És milyen érzéstelelenül, mily hidegen énekel. Általában a P*-né tanítványai semmit sem érnek s ez a lány is tőle került ki. Na, istennek hála, vége van. S még ezek az ostobák tapsolnak.

A karok ellen, ha még oly kifogástalanul működtek is, (pedig nemzeti színházunk férfi- és női kara valóban kitűnő) örökké egy sereg kifogása volt:

— Nem hallod, hogy szétmentek megint? De te semmit észre nem vész! Persze, ha az ember a zenéhez nem tud . . . Az ensemblek általában rendkívül roszak. Az egész operánk nem ér semmit, valódi gyötrellem hallgatni. Persze, mert örökké csak ezeket az olasz verkli-zenészeket nyúzzák. Na, még tapsolnak is. Fi donc! . . .

A hangversenyeken nem lehetett vele birni:

— Na, hogy ezen az Essipoffon mit találnak, nem értem. Az, hogy egy kis szépség van rajta, még nem teszi művésznővé. Miféle méretben veszi ez ezt a zongoraversenyt, hisz ez hopszpolka s nem Beethoven . . . Ez hamis volt; hallod? Az akkordhoz még egy hangjegyet hozzárántott. Na, ez gyalázat. Holnap persze a lapok tele lesznek magasztalásával. Természetesen, olyan emberek irnak a zenéről, akik mégcsak az itteni zeneakadémiát se végezték el.

Később azonban még rosszabbra fordult a dolog. Négy éven át elnyomta Bertha azon szenvedélyét, hogy a hangversenyteremben ragyogjon; tavaly, nyáron azonban kitört belőle újra a művésznő. Fel kell lépnie, különben belehal, vagy beleőrül. Hitvány énekesnők, kiknek vékony a hangja, s alig van iskolája, mesés díjazásban részesülnek, nevük

szájról szájra jár, magasztalják, — s csak ő, ki különb valamennyinél, kénytelen véka alá rejteni tehetségét.

Ezzel ő saját nevének, családjának, gyermekeinek tartozik . . . meg kell történnie. Mátyás barátunk látván, hogy mitsem használ oppozíciója, megnyugodott a dologban, s mint a jó igavonó, maga nyujtá nyakát oda.

Bertha szülővárosában épen a »vörös kereszt« rendezett egy hangversenyt, s erre leutaztak, ő énekelt. A vidéki lap természetesen tele volt magasztalásokkal. Mátyás barátunk azonnal lótot a táviró hivatalba s a főváros összes lapjainak megsürgönyözé a fényes eredményt, s harmadnap büszkén olvasták a »saját külön tudósítóink« (értsd Mátyás) elragadtatott föllentéseit a mesés sikerről.

Visszatértek Budapestre, s Mátyás barátunk most sorra járt a szerkesztőségekbe, megköszönni a tudósítás közlését s nejéről még egyet-mást elmondani. Az udvarias szerkesztők aztán közölték, hogy »Vércsey Bertha a hírneves művésznő« vidéki hangversenyein aratott diadalai után ismét visszatért a fővárosba. Egyszerre aztán egy sörényes ifju zongoraművész állított be Bertha nagysámhoz, s a »nagy művésznő« kegyes közreműködését kérte ki legközelebb adandó hangversenyére.

Nagyobb diadalt Vilmos császárnak 1871-iki berlini bevonulása óta nem ültek sehol, mint ez eset alkalmából Mátyásnak házában. »Parsifal« első előadásának diadala semmi ehhez képest. Volt öröm a háznál. Bertha sugárzott a boldogságtól, a cselédek örült k, mert asszonyuk most már teljességgel nem törődött semmivel, s ők lophattak tetszésük szerint, a gyerekek örültek, mert a mama egy-egy sereg bonbonnal küldé el őket mindig a nyakáról, a kanári madár örült, mert még többet muzsikáltak otthon, mint eddig, a zongoraművész örült, mert mindennap ott ebédelt, — csak Mátyás kívánta pokolba a sörényes zongorázótól kezdve, egészen föl néhai Orfeusig mindazokat, akik hivatásszerűleg foglalkoztak az asszonyoknak zenével való elbolondításával.

Természetesen neki kellett rendeznie a hangversenyt, alaposan be- lenyulni a pénztárba, hogy valami eredmény legyen, falragaszokat nyomtatni, némi reklámokat fizetni, óriási bokrétát vásárolni, új toilettet csináltatni stb. stb., ki győzné mind előszámolni.

Végre eljött a nagy est: Bertha oly izgatott volt, hogy a gyermekeket is nővérehez küldé azon este. Bámulatos szép volt: új világos selyem ruhája mélyen kívágva, gömbölyű fehér karjai, hófehér nyaka s a rajta csillogó ékszerek csábító széppé tették. Mátyás maga is majd elnyelte szemével. Az emelvényre a hangversenyző karján lépett, s Gluck: »Orfeus«-ából kezdett énekelni. A szép asszony megjelenése hódított, tapsoltak fölléptén, figyelemmel hallgatták.

De aztán jött a java: Bertha éneke mindenesetre jó volt otthon, a kis város hangversenytermében, hozzá nem értő közönség előtt. De a nagy terem elnyelte a vékony hangot, a temperamentum hiánya levonta a szép asszonyt a közönséges műkedvelők sorába. A forceirozott magas hangok egyszerre csak erős derültséget kezdettek kelteni, mire Bertha zavarba jött, hangja elbicsaklott, amire rengeteg hahota lőn a válasz és -- sziszegés. Bertha szédelegve támolgott le az emelvényről: a sörényes úr jelenté, hogy a művésznő roszul lett.

Mátyás otthona azóta roszabb a pokolnál: mindennek ő az oka. Már

azóta, bár vérző szívvel, konzultált egy híres ügyvéddel is, hogy vajon nem szolgál-e házassági bontó akadályul, ha utólag kiderül, hogy a feleség — művésznő.

P. E.

Hanslick Wagner „Parsifal“-járól.

A nagy német zenekritikus szintén megjelent hódolni a jövő zenéje mesterénél s eddigi észleleteit most bocsátja közzé a »N. Fr. Pr.« tárcájában. Hanslick egyelőre mint teljesen elfogulatlan egyén jelenik meg, sem pro, sem contra nem nyilatkozik az új dalműről, s két közleményében a mesével foglalkozik. tisztázván, mennyiben tért el Wagner a monda első feldolgozóitól s mennyiben alkalmas zenedrámául a mese.

A »Parsifal« meséjében nyilvánul legerősebben és mint valódi drámai tényező a Szent Grál, melyre már Lohengrin is céloz, midőn Elzát odahagyja, e szavakkal: A »Grál« szólit magához«. Lohengrin el is mondja, hogy mi az a Szent Grál, t. i. a Montsalvat hegyén lovagok által őrzött csodás tál, melyben a legenda szerint, arimathiai József felfogta a keresztre feszített Jézus véré.

Csak az juthat el a szent tálhoz s azt veszik föl a Grál-lovagok közé, a ki teljesen tiszta. Ilyen ártatlan ifju Parsifal. Magasabb hivatása van, de azt csak hosszú tévedések után teljesítheti, ép úgy, mint Wolfram von Eschenbach épószáiban, mely Chrétien de Troyon francia műve után a tizenharmadik század elején készült, melyet Wagner Rikhárd most, hat-száz évvel később zenedrámává dolgozott föl.

Ime az opera meséje.

Az első felvonás a goth Spanyolországban hegyes, erdős tájat mutat. Amfortas, beteg Grál királynak árnyas fa alatt fürdőt készítenek a lovagok és apródok. Mint Gurnemanz lovag szavaiból megtudjuk, egy nap a király ugyanama lándzsával, melylyel Jézust megszúrták, Klingsor bűvész üldözésére indult, de ez kiragadta kezéből a lándzsát s megszúrta vele a királyt. A seb soha többé be nem gyógyul. Ekkor fellép Kundry szolganő s arab balzsamot hoz. Amfortas megenyhül, de akkor lármát hall. Idegen ifju, Parsifal, behatolt az erdőbe, s íjjával lelőtt egy hatyút, mely a szent tavon repült. A sok kérdésre Parsifal azt válaszolja, hogy semmit sem tud, s ekkor a király azt hiszi, hogy ez az ifju, a ki őt meggyógyítja. Gurnemanz mozgó díszleten nagy terembe vezeti az ifjut, hol a Grál-lovagok ülésznak, harangzúgás, titkos ének mellett. Amfortást is behozzák hordágyon. A sírjában tovább élő ősz Titurel, előbbi király panaszhangjai is hallatszanak. Felszólítja a királyt, hogy a Grált leplezze le. A szent tál sugártól ragyog, az asztalok megtelnek kenyérral és borral s a lovagok leülnek az úrvacsorához. Parsifal ámul és mitsem lát, s ekkor megragadja őt Gurnemanz, s kilöki egy ajtón e nem épen költői szavakkal:

„Lass du hier künftig die Schwäne in Ruh,
Und suche dir Gänse, du Gans!“

A második felvonás Klingsor csodaországát tárja föl a néző előtt. Ott van Kundry is, a ki nemcsak a Grál szolganője, hanem Klingsor démonnak is, sőt megtestesülése ama szívtelen zsidónőnek, ki Jézust utolsó

utján kinevette, valamint Heródiásnak is, a ki a Keresztelő János feje láttára kacagott. Ez a női Ahasver megifjodva, mint csábitó, szép leány hizeleg a belépő Parsifalnak, beszél neki anyjáról Herzeloidéről, a ki szerette fiát s meghalt; az első csók csodás ígézetéről s aztán megcsókolja Parsifalt. Az ifjút erre az érzéki inger helyett, vallásos rajongás szállja meg. Azonnal Amfortas sebére gondol. Kundryt ellöki s menekülni akar. Ekkor Klingsor a szent lándzsát veti utána; a fegyver azonban megakad a levegőben; Parsifal keresztet mutat vele, a mire aztán a csoda-vár hirtelen a föld alá süllyed.

A harmadik felvonás jóval később történik, mert Gurnemanz már agg ember s remete lett. Nagypéntek ünnepe van. Gurnemanz az élettelen Kundryt egy bokor mögött találja, életre kelti. Parsifal fekete páncélban lép föl, kezében a szent lándzsával s Amfortast keresi. Mindhármán a Grál-várkastélyba készülnek, de előbb Kundry megmossa Parsifal lábait s azokat saját hajával törli meg; Gurnemanz pedig balzsammal keni az ifju fejét s Grál királya gyanánt üdvözli. Ez kezével vizet merít a forrásból s megkereszteli vele Kundryt. Ekkor az első felvonásbeli mozgó-díszlet a Grál-várba vezeti őket, hol a lovagok gyászolva állják körül az öreg Titurel ravatalát. Amfortas feltépi ruháit s halált kér. De ekkor Parsifal megérinti lándzsával a sebet. A király szent elragadtatásban felkiált s roskadozni kezd. Az új király pedig magasra emeli a lándzsát, melynek hegyéről vér foly alá. A Grál-tálat leleplezik s az ismét teljes fényben folragyog. A meghalt Titurel áldva emelkedik föl koporsójában, Kundry halva rogy össze a földön, s mialatt Amfortas és Gurnemanz meghódnak, a csarnok menyezetéről fehér galamb száll le Parsifal fejére. Ugyanekkor megszólal a mistikus karének:

„Höchsten Heiles Wunder!
Erlösung dem Erlöser!“

E mese elmondása után tér Hanslick a zene-dráma boncolására, egyelőre csak drámai szempontból. Miután minden lépten-nyomon kimutatja, mikben tért el Wagner a mondát megőrző Wolfram von Eschenbach eposzától, a műnek nagy hátrányára; bővebben foglalkozik Parsifal alakjával, mely mindenre inkább alkalmas, mint drámai (tehát zenedrámai) hős gyanánt szolgálni. Ez alak annyira passzív, hogy még egyetlen cselekvénye is szenvedőleges, t. i. ellenállása a csáboknak azaz megtartózkodás mindennemű akciótól. Midőn Klingsornál megjelenik, hogy azzal megküzdjön, a dolog erre nem kerül, mert hisz a dárda megállt Parsifal fölött a levegőben s az ő tevékenysége mindössze az, hogy keresztbe fordítja meg, mire aztán a varázskert elsüllyed. Hogy Kundry csábitásának ellenállhasson, ehhez sem kell nagy lelkierő, mert hisz az első csókra föltámad benne az Amfortas iránti kötelesség érzet.

A többi alak lélektani boncolását hasonló mélységgel eszközli Hanslick, kinek a zenéről irandó bírálatát e helyen adni fogjuk.

Z E N E .

* A debreceni dal- és zene-ünnepély programjának főpontjai a legutóbb tett módosítások szerint következőleg

állapították meg: Az ünnepélyek augusztus 16-tól bezárólag ugyan azon hó 21-ig tartanak és pedig: Első nap: Megérkezés

és ünnepélyes fogadtatás a rendező bizottság és a városi hatóság által; este 6 órakor az összes dalegyletek fogadtatása és üdvözlése a díszelnök és az egyesület elnöke által. Előértekezlet a másnapi teendők megállapítása iránt; este 8 órakor ismerkedési estély. Második nap: Közgyűlés; a versenybírák megválasztása és a versenyzők sorrendjének megállapítása. 10 órakor első összpróba. Este 6 órakor a színházban első dalverseny Erkel Gyula „Ébresztő” című pályanyertes műnégyesével. Harmadik nap: Dél előtt 9 órakor dalár-egyesületi közgyűlés; 10 órakor második összpróba; este 6 órakor a színházban második hangverseny. Negyedik nap: 9 órakor közgyűlés folytatása; 10 órakor utolsó összpróba. Este hat órakor nagy összelőadás a színházban Huber Károly orsz. karnagy vezénylete mellett. Ötödik nap: 9 órakor közgyűlés. Esti 6 órakor díszhangverseny a színházban a fővárosi művészek közreműködésével. Esti 9 órakor tánevigalom. Hatodik nap: 9 órakor zárulás. A versenybírák ítéletének kihirdetése és a díjak kiosztása. Búcsu, kivonulás és elutazás.

* Gosztonyi Béla és Rausch Károly hangversenye Balaton-Füreden, 1882. július 28-án. Műsorozat: I. Hexameron; változatok a „Puritánok”-ból Liszt F.-től, előadják a hangversenyzők két zongorán. II. Sonata d-moll op. 31. 2-ik szám. Beethoven-tól, előadja Gosztonyi B. III. Mazzeppa Liszt F.-től, előadják két zongorán a hangversenyzők. IV. Hegedű-piéce, előadja Frankhauser K. V. Concert-Allegro, Chopin-től, előadják két zongorán a hangversenyzők. VI. Ungarische Zigeunerweisen, Tausigtól, előadja Rausch K. VII. Magyar Rhapsodia, Liszt-től, két zongorán előadják a hangversenyzők. — Kezdeté 7 és fél órakor.

* Krisztinkovich Béla, Balaton-Füreden, a gyógyteremben f. é. július 31-én Ráth Zsigmond ur közreműködése mellett hangversenyt rendez. A tiszta jövedelem fele a Balaton-Füreden f. é. augusztus hó 20-án megtartandó eső-nakverseny alkalmával a b. füredi hölgyek által följánlott díjra fog fordíttatni. Hely-árak: Földszinti zártszék 2 frt, karzati ülő- és földszinti állóhely 1 frt. Kezdeté d. u. 4 és fél órakor. Jegyek válthatók a fürdőigazgatóság irodájában s a hangverseny alkalmával a pénztárnál.

* Emléklap az orsz. dalár-ünnepélyre. A debreceni orsz. dalár-ünnepély alkalmából az ottani rendező bizottság díszes kiállítású hivatalos emléklapok kiadását határozta el. Ez emléklapok az ünnepélyességek tartama alatt hat napon át minden reggel fognak megjelenni. A szerkesztéssel Kareag Vilmos és Szabolcsi Lajos debreceni hírlapírók bizattak meg.

* Bárdos János naturalista hegedűművész, ki beutazta Europa nagy részét, Londonban meghalt. Bárdos budai születésű volt s négy év előtt hagyta el hazáját.

* Wagner ellen. Wagner Richard még 1854-ben Niebelungjai szövegének kézirat gyanánt kinyomott példányaiból egyet elküldött Schopenhauernek, a frankfurti filozófnak „tisztelet és hála jellel.” Ez alkalomból Schopenhauer Wagner zenei alkotásairól igen kiesínylő nyilatkozatokat írt naplójában, s a szövegeknyvet is, annak szélére írt, épen nem hízogó megjegyzésekkel kísérte. Évekig keresték ezeket, s most végre ráakadtak egy berlini könyvkereskedőnél, ki azokat most, mikor az egész zenei világ Wagnerrel és „Parsifal”-jával van tele, közzé fogja tenni. Mindenesetre pikáns: Schopenhauer Wagner ellen.

A szinfalak világából.

☞ Az operaházi építkezések rohamos haladásáról írtak a lapok „biztos értesülés” nyomán. Elmondották mind, mily közel áll a befejezéshez az épü-

let, a nélkül hogy csak egy is személyes meggyőződést szerzett volna magának a tény felől. Nekünk e hó 18-án volt alkalmunk az operaházat plafondjától kezdve

pinécjéig végig járhatni s mondhatjuk, hogy ott minden uralkodik, csak lázas tevékenység nem. S ha a munkálatok ez arányban haladnak tovább, bizonyára 1886-ban sem fogjuk a nagy dalműszínház megnyitását megérni. A munkakerő rendkívül csekély ahhoz a töméredek teendőhöz, ami ott van még. A plafondt most kezdik vakolni, a nádazás munkáját csak az imént fejezték be. A nézőtérben csak a karzatok faváza van meg, semmi más. A színpadból mindössze a kőműves munka van befejezve, egyéb semmi. A különböző termek kipadlatozása még a jövő munkája. Festésről, díszítésről, belsőleg általában még szó sem lehet; a fölépéső egyes márványfokait is most helyezik csak el. A melléklépesők nagy részét pedig jelenleg is deszkák helyettesítik. A közölt értesülés még annyiban is téves, hogy a külső díszítések már teljesen elkészültek, holott az egyes fülkék aranyozása is most van folyamatban. Egyszóval: „mi várhatunk!”

☿ Csiky Gergely, ki az egész nyarat visegrádi villájában tölti, most fejezte be a „Stomfai család” című négy felvonásos színművét, melyet augusztus hóban nyújt be a nemzeti színházhoz. A darabban egészen új alakok fordulnak elő, s a kiknek módjukban volt a darab egyes részeit hallani, kiváló sikert jósolnak neki. A jeles drámairól e befejezett műve után a népszínház számára készülő művét fejezi be, melyből szintén megvan két felvonás.

☿ Pálmai Ilka asszony táviratilag értesítette Párisból a kolozsvári színház igazgatóságát, hogy e napokban három előadásra vendégszerepelni jöhet Kolozsvárra. Az igazgatóság távirati uton válaszolt, hogy aug. 2-től kezdve bármikor szívesen látja a művésznőt.

☿ Déry Róza k. a., kiről a múlt heti számunkban elismerőleg nyilatkoztunk, a krisztinavárosi színpadon a „Fatinitza” című operette címszerepében lépett fel. Ez alkalommal ismét meggyőződünk, hogy a tehetséges kisasszony bir oly tulajdonságokkal, melyek neki e pályán jövőt ígérnek. In-

tonációja tiszta, hangja, ha nem ismerősnek, de kellemesnek mondható, megjelenése és külseje színpadra alkalmas. Hogy nem bir még színpadi otthonossággal és könnyed mozgással, rossz néven nem vehető, miután ez volt első fellépése nagyobb szerepben.

☿ Bély Herminé, a nemzeti színház volt operaénekesnőjét, október 1-től három évre a berlini királyi operához szerződtették. Rendes fellépéit megelőzőleg, három vendégszerepben lép föl: az „Alvajáró”, „Lucia” és „Afrikai nő”-ben. A szerződési feltételek is kedvezők: első évben 7500 márkát, második évben 10,000 márkát s harmadik évben 14,000 márkát kap.

☿ Hajós Zsigmond, a nemzeti színház volt első tenoristája, Páviában vendégszerepel. Hajós egy milánói staggionéval időz Páviában, s különösen, mint írják, „Ördög Róbert”-ben annyira elragadta a közönséget érces hangjával, hogy elfeledette az olasz beszéd darabos kiejtését.

☿ A ki hiszi az boldogul. Prém Józsefnek „A boldogító” című s a fővárosi színpadon nem rég előadott 4 felvonásos vígjátékát a vidéki színházak közül már többen megrendelték. Mint értesülünk a jelenleg Pápán szereplő Lendvayné-Fáncsy Ilka asszony jutalmjátékaul választá: Vizváry Gyula és Csillag Teréz Nagyváradon, Ujházy Ede pedig Kolozsvárott a jövő hóban tartandó vendégszereplésük alkalmával fognak benne föllépn.

☿ A nemzeti színház újabb magállapodás szerint augusztus 16-án nyitják meg a Vörösmarty „Áldozat”-ával. Régebbi színművek föllevenítése ezuttal nem szoros egymás utánban, hanem operai előadások közbeesésével történik. Ugyanis a régebbi darabok színrehozatala a következő napokra van kitűzve: aug. 18-án a „Dárday ház” Kisfaludy Sándortól; 20-án „Első László és kora” Czákó Zsigmondtól; 25-én „A közös ház” Fáy Andrásról s „Fiatal házasok” Csathó Páltól; 27-én a „Tisztujtás” Nagy Ignáctól, 28-án „Rózsa” Szijegytől.

☿ A „Sztrogoff Mihály” előadásában, melyek a héten is szakadatlanul

folynak a népszínházban Miss Aenea az „aranylégy“ közreműködésével, most az a változás történt, hogy Blunt angol levelező szerepét Horváthtól Solymosi vette át, ki a szerepet egy időben már játszotta. Szombaton az előadások sora félbeszakad, amennyiben e napon a Hoffmann meséi operette kerül színre, mely alkalommal Hegyi Aranka és Komáromi Mariska először lépnek föl szabadságuk után.

* A kolozsvári színházra nézve a „M. P.“ a következőket írja: A mint illetékes forrásból értesülünk, király ő felsége elrendelni méltóztatott, hogy a kolozsvári nemzeti színházra és kivált a

kiadási többletre vonatkozó irományok hozzá fölterjesztessenek. Ő felségének ez örvendetes érdeklődésén kívül, teljesen megbízható helyről még arról is vettünk hírt, hogy a színházi költségvetés kiadási többletének (17,000 frt) fedezése kilátásba helyeztetett.

‡ Óriási sikerrel énekelt Patti Adelina jul. 20-kán „Traviata“-ban a londoni Covent-Garden színházban. 42-szer tapsolták ki a lámpák elé. 130 virágcsokrot kapott. A bevétel 40,000 frank volt.

‡ „Teréz asszony“ a címe Erekmann-Chatrian urak legújabb népszínművének, melyet szeptember elején hoznak színre a párisi Chatelet-színházban. A darab 12 képből áll. Hír szerint Bukovics szinigazgató már Bécs számára is megvette.

Képzőművészetek.

* A Kossuth-Album aquarellje. A Halász István által készített Kossuth-album első lapját Gyulai László festőművésznünk nagyszabású aquarellje képezi. A mű, mint festmény, úgy kompozícióban, mint kivitelben dicséreti mesterét. Tárnya természetesen a világszabadságnak, a magyar szabadság hősnének: Kossuthnak apotheozisa. A földgömbön, melyen a szabadság sugárzó nemtóje lebeg, fehér betűkkel az 1848. évszám látható. A szép realizmussal festett nemtó feje körül sugárzó glória hinti fényét a háttérben, keselyűje karmai alatt vérző lelancolt Prometheusra, a világszabadság legelső bajnokára. A dicsfényben úszó génusz egyik kezében arany pálcá van, míg a másikat magasra emelve, abból sugárzik ki a „Szabadság“ szó. Az oszlopos Pantheonban, melybe a génusz felhőktől övezett földgömbjén lebeg, Kossuth élethű mellszobra áll, igen szépen festett piedestálon, melyhez egy nagy könyv, az „Irataim“ van támasztva. A szobor előtt, az oszlopszaton, egy a magyar nemzetet ábrázoló allegorikus nőalak borul térdre és hódolata pálmáját teszi le a szobor talapatához. A szingazdag, folio nagyságú festményen, úgy maguk az alakok, mint a esendéleti részek, jelesen a Pantheon márványoszlopai, a tarka perzsa szőnyeg, a carrarai márványszobor megkapó élethűséggel vannak felfűntetve s mind méltó a szép és nemes gondolatához, melyet csak egy valódi művész ihlete szülhet és testesíthet így meg.

* Furesa kis festmény. Négy fővárosi festőművész elhatározta, hogy közösen egy nagy festményt festenek, melyen a festészet különböző ágai, úgy mint a táj-, genre-, szentkép festészet stb. kép-

viselve legyen. A vázlat már elkészült és egy kalváriát ábrázol. Bal felől látható a kápolna, háttérben gyönyörű tájképpel. A kalvária az országút közelében áll és az országúton kocsin és gyalog utazók láthatók. Jobbra kis ház áll, a ház előtt pad, melyen egy paraszt család ül kis fiúval játszva. A ház előtt a napon egy nagy kutya fekszik, míg odébb egy libacs család látható. A kép festését legközelebb megkezdik és a képzőművészeti társulat tavaszi kiállításának megnyitására el akarják készíteni. — Nem vagyunk rá kíváncsiak.

* Magyar művészek kitüntetése. A bécsi műakadémiában mint rendszeren, most is a magyar növendékek nyerték el a legjobb jutalmakat. Az antik díjat, antik minta után készített legjobb rajz után Láng Ferenc budapesti ifju nyerte. Egy ezüst Füger-féle érmet nyert Loránfi Antal Keeskemétről e téma legjobb megoldásáért: „Szent Sebestyén martyr mint feltámadt jelen meg a nép s a császár előtt.“ Ösztöndíjat nyert Déri Kálmán Bécsből, állami utazási ösztöndíjat Hirschl Adolf Temesvárról, továbbá Joannovics Pál Versecről, s Fröhlich Károly Pozsonyból. A Pein-féle díjat építészeti rajzért Ilkits György nyerte Zimonyból. A Rosenbaum-féle díjat végre Mirkovszky Géza Jász-Fényszáruból e kérdésre: „Egy renaissance fakereszt terve a sixtinai Madonna másolata számára“

* A bécsi nemzetközi műkiállítás bizottsága megkereste fővárosunk közönségét azon kérelemmel hogy a kiállítás sorsjegyeiből 11 dbot vásároljon meg. A tanács a sorsjegyeket elfogadta s az esetleges nyereményeket a szegényalap gyarapítására határozta fordítani.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

28. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZEINEK
HETI SZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ :

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB. POLDINI EDE ÉS TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMLEK-NAPTÁR.

Julius 31-én.

1856. halt meg Bordogni Marco, híres énektanár Párisban.
Szül. 1788.

Augustus 1-én.

1844. tartatott Berlioz nagyszerű hangversenye Párisban, 950 közreműködővel.

Augustus 2-án.

1825. szül. Schulhoff Gyula, zongoraművész Prágában.

Augustus 3-án.

1843. szül. Nilsson Krisztina, jeles énekesnő Stockholm mellett.

Augustus 4-én.

1748. szül. Stadler Miksa, apát, jeles orgona- és zongoraművész Melkben. Megh. 1833.

Augustus 5-én.

1811. szül. Thomas Ambrus, a „Mignon“ szerzője Metzben.

Augustus 6-án.

1834. szül. Mendel Herman, zeneszerző és író Halleban.

Ey.

A huszonnyolcadik szám tartalma :

Bayreuth.

Az újjászervezett intézetek :

I. A zeneakadémia új alapszabályai.

II. Az orsz. színészeti iskola új szervezete.

»Parsifal« előadásai.

Az írók és művészek aldunai kirándulása.

Tárca :

A. Feleségem művésznő.
(Zenei tragikomédia).

B. Hanslick Wagner »Parsifal«-járól.

Zene.

A színpalak világából.

Képzőművészetek.

Hirdetések.

A társulati zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrzést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatnak mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrzésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában:

A

VÖRÖS SAPKA

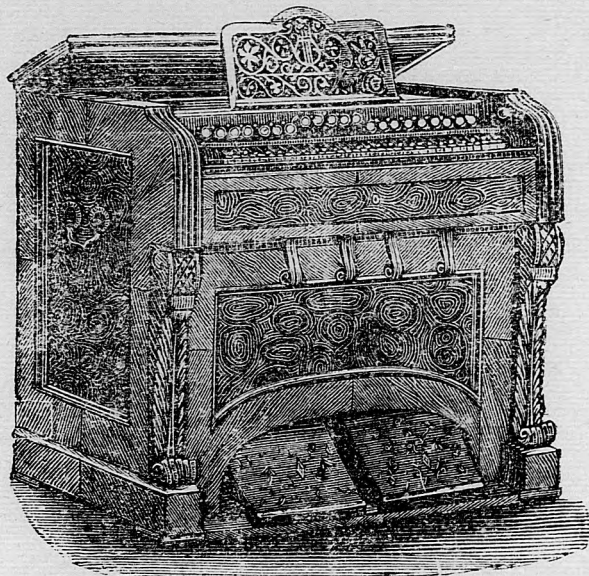
népszínművének összes kedvelt dalai.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngé harmat. (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtörján«
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv-és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
 gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól fölfelé.

Több évi jótállás!

➔ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

➔ **! Ehrbar !** ➔

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetség“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolesőbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➔ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➔

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából
 „ „ fekete.

➔ Árjegyzék küldetik, díj nélkül.